

Садівничий В. О. – канд. наук. із соц. комунікацій

(Суми, Сумський державний університет)

ЛЕКСЕМА «УКРАЇНА» ЯК ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНЕ ВТІЛЕННЯ МЕНТАЛЬНОСТІ В РЕГІОНАЛЬНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ 60-х рр.

Ментальність у науковій літературі розуміється як константний набір способів мислення, відчуття та поведінки, який притаманний *homo sapiens*. Поняття «ментальність» сприймається як даність, як реальність. Проблеми української ментальності осмислювалися як у науковій, так і художній та публіцистичній літературах. Активно ці питання розробляли О. Донченко, В. Липинський, І. Місевра, О. Переломова, М. Попович, Ю. Романченко, Г. Старовойт, А. Фурман, В. Храмова, Д. Чижевський, М. Шлемкевич, М. Юрій та інші.

Дослідники історії ментальності стверджують, що не можна досліджувати лише довготривалі, традиційні структури, а слід звертати увагу на швидкоплинні процеси, бо «зміни ментально-історичного характеру відбуваються на основі однієї (декількох) відомої (-их) події (-й) або (частіше) на підставі багатьох малих подій, що мають тенденцію переходу в один напрям» [1, 26].

Публіцисти 1960-х рр. для створення образу своїх сучасників активно послуговувалися лексемою «Україна» чи похідними від неї. Наприклад у нарисі М. Данька «В пошуках чистих джерел» іхтіолог К. Шапотько вірить, що «рибне господарство на Україні можна поставити ... на широку ногу»; садівник М. Сачко (нарис «Під рожевим парусом») запитально стверджує: «Та чи є ще де-небудь такі смачні, запашні полуниці, як на теплій Україні?». Де б не був заступник директора Глухівського інституту луб'яних культур І. Лисиця («По шляхах маки цвітуть») – у його серці «віддзеркалювалась чорноземна Україна»; художник А. Лютий («Людина жадає краси») прагне «лініями і барвами передати свої почуття до рідного українського степу»; актор А. Бучма («Те, що не забувається») – «великий чарівник української сцени»; композитор М. Лисенко («Будь славен, Бояне») «розбивав, крушив крем'яну скелю ...

національного гніту. І не знав сумнівів в одному: в самопожертві для народу рідного»; у віршах М. Доленго («Мужність залишатися собою») «домінують квіти. Певно ж немає такої рослини українського степу, котра б не знайшла свого місця в мудрих рядках поета».

Актуалізація лексеми «Україна» та похідних від неї зумовила семантично позитивну інтенсифіковану виразність текстів. Відповідно, експресивна тональність публіцистичного дискурсу характеризується як позитивна щодо України та всього українського. Предметом осмислення публіцистики виступав константний набір способу мислення, характерний у 60-ті рр. українській ментальності.

Література:

1. Історія європейської ментальності [за ред. Петера Дільцельбахера ; пер. з нім. В. Кам'янець]. – Львів : Літопис, 2004. – 720 с.